

17.12.2015 **VKLOP**

Stran/Termin: 14

Naslov: Neskončno hrepenenje

Naklada: 23.500,00

Avtor: M. D.;

Površina/Trajanje: 529,79

Rubrika/Oddaja: GLEDALIŠČE

Žanr: INTERVJU

Gesla: PREŠERNOVO GLEDALIŠČE, PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

GLEDALIŠČE

Neskončno hrepenenje

Slovenski mit znova na odrskih deskah

Slovensko narodno gledališče Nova Gorica je v koprodukciji s Prešernovim gledališčem Kranj in Slovenskim stalnim gledališčem Trst pred dvema letoma na oder začelo postavljati dramo Ivana Cankarja Lepa Vida. Sodelovanje z manjšim gledališkim ansambлом omogoča postavitev dramskih del z obsežnejšo zasedbo. Hkrati tako tudi pomagajo premagovati finančno podhranjenost posamezne gledališke hiše. Ivan Cankar je dramo, ki je na koncu dobila ime Lepa Vida, snoval in skušal spraviti na papir dolga leta. Ko se jo je konec leta 1910 odločil končati, mu je to, v nasprotju z lastnimi pričakovanji, vzelo dobrih šest mesecev. Ideja hrepenenja, ki jo je hotel konkretizirati v tekstu, se mu je nenehno izmikala, nezadovoljen je moral večkrat vse dotedanje delo zavreči in začeti znova.

Mit

Lepa Vida je slovenski mit, o času nastanka ljudske pesmi obstaja več teorij. Po eni izmed njih naj bi nastala med 9. in 11. stoletjem, ko so Mavri iz Španije, Sicilije in severne Afrike napadali jadranska obalna mesta. V ljudskem izročilu so ohranjene tri različice. V različici s tragičnim koncem tujec zvabi lepo Vido na ladjo. Ko Vida spozna, da se je ujeta v past in da ni možnosti rešitve, se ugrabitelju upre, skoči v vodo in utone.

Hrepenenje

V svoji zadnji drami, ki je izšla leta 1912, je Ivan Cankar odprl nove pomenske razlage in interpretacije mita lepe Vide. V ospredje je postavil neizpolnjeno hrepenenje in z Vido oblikoval lik, ki brezdomcem tik pred smrtjo pooseblja objekt hrepenenja. Na trenutke se celo zdi, da je Lepa Vida le privid. Dogajanje v drami je zelo statično, liki so pasivni in le čakajo na smrt. In čeprav Cankar tega nikjer ni izrecno zapisal, je kraj dogajanja Cukrarna, saj je tako razumljeno po opisih.

Sodobnost

Ko so mu ponudili sodelovanje, se mu je naloga zdela zelo zanimiva,

Tokratna izvedba ohranja Cankarjevo besedilo v celoti.

Mit v književnosti

- Slovenskim avtorjem je mit o lepi Vidi pomenil neizčrpen vir navdiha. Tako je njena umetniška obdelava v slovenski književnosti zelo pogosta.
- Od lepe Vide Franceta Prešerna je prepesnitev stare balade, ki je bila prvič objavljena leta 1832 v Krajski čbelici.
- Roman Josipa Jurčiča Lepa Vida je izšel leta 1877. Za svojo zgodbo je Jurčič iz ljudske pesmi vzel le motiv, kraj, čas in značaj oseb pa je oblikoval sam.
- Drama Lepa Vida Josipa Vošnjaka je izšla leta 1893, v njej pa se kažejo vplivi evropske dramatike in Jurčičeve povesti.
- Motiv lepe Vide se pojavlja tudi v novejši slovenski poeziji, med drugim izpod peres Alojza Gradnika, Otona Župančiča in Edvarda Kocbeka.
- Pisatelj Boris Pahor je motiv lepe Vide uporabil v dveh delih: v črtici Vrnitev lepe Vide! Scherzo in romanu Mesto v zalivu. V obeh delih razrije osebno izkušnjo Slovencev v Italiji med drugo svetovno vojno.

pripoveduje režiser Lepe Vide Miha Nemeč. »Tako sem pomislil, kako bi Cankarja postavili na oder malo drugače. Da ne bi bil, tako kot zmeraj, precej turoben.« **Ste Cankarjevo besedilo tokrat pustili takšno, kot si ga je zamislil avtor?**

Po analizi besedila sem prišel do tega, da je stvar na neki način predihana. Da dramaturgija besedila deluje v celoti. Cankar nas preko nje pripelje do nekega krovne občutka. Sicer je bila to zelo zahtevna naloga, a bi bilo škoda karkoli črtati, saj nas vsak del besedila pelje do novega spoznanja in občutja. **Cankarjeva Lepa Vida je bese-**

dilo velikega hrepenenja. Je pomembna beseda ali bolj tisto, kar ob njej čutimo?

Absolutno so pri tem besedilu na prvem mestu občutki, na drugem beseda. Z njimi pač ne moremo ubesediti občutkov. Kot je Cankar

NAGRADNA IGRA

SNK Nova Gorica vam podarja dve vstopnici za ponovitev predstave Lepa Vida, ki bo 9. januarja 2016. Svoje podatke (ime, priimek, naslov) nam s pripisom Lepa Vida pošljite na naslov vklop@media24.si najkasneje do 25. decembra 2015, skupaj z odgovorom na vprašanje, kdaj je izšla Cankarjeva drama Lepa Vida.

Miha Nemeč, igralec in režiser Lepe Vide

sam zapisal, besede niso dovolj, da bi opisali, kaj čutimo, ko hrepenimo.

Besedilo je staro več kot 100 let, a je še zmeraj zelo aktualno. Zdi se, da to tudi sicer velja za Cankarjevo pisanje?

To pa zato, ker se je on vedno lotil in dotikal aktualnih tem. Iskrenosti in resnice, ki pa boli, a ne? V Lepi Vidi se ukvarja s tem, kako težko je biti iskren in kako resnica boli. Resnica do samega sebe, videti se z vsemi napakami in vrlinami.

Glasbo za predstavo je ustvarila makedonska glasbena skupina Fol-tin. Kako je njihov melos prispeval k Cankarju?

Zdi se mi, da oboje zelo paše skupaj. Temačnosti in težkim občutki se je navajena izražati zato, da bi se izčistila. Tako so dodali vedrino in neki pozitivni pogled na vse skupaj. Ljudje pojemo, da bi se izčistili. Njihovi ritmi nam obrnejo voljo v najbolj pozitivnem možnem smislu.

M. D.; foto: Urška Boljkovac Male, Damir Ipavec